

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15 „
za zased. ozemlje . 300 „
za inozemstvo . . . 400 „

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

Upravništvo:

Sodna ulica št. 6.
Telefon št. 36.

Števil. kr. pošl. čok. urada 11842

Ljubljana, 3. septembra.

Včerajšnji dan je prvi veliki mejnik v mladem našem državnem življenju. Z njim pričena konec negotovnega provizoričnega stanja naše državne organizacije. Jugoslavija stopa v volilno borbo za načela, ki bodo tvorila temelj njenega obstanka in razvoja.

Borba bo huda, toda ona je potrebna. Mi jo pozdravljamo, ker vemo, da bo iz nje izšlo prvo slobodno izvoljeno zastopstvo Jugoslavije in ker nam bo to zastopstvo v konstituantni dalo ustavo naše mlade države.

Zabeležiti moramo, da ima današnja najjača stranka parlamenta, Demokratska zajednica, največ zaslug, da smo končno prišli do volitev. Ona je, uvidevši da sedanje Narodno predstavništvo nima dovolj politične in moralne avtoritete in da je treba čim prej pozvati narod k odločitvi o ureditvi države, že lani vse storila, da se čim prej izvršijo volitve, in ko je prišla na vlado je bil prvi njen predlog: volilni red za konstituantno. Reakcija, ki se je zvezala za boj proti demokratizmu in v kateri ni najmanjše vloge igral strah pred izbiri, je preprečila parlamentarno rešitev volilnega zakona. V spominu je še, kako je DZ hotela potem brez parlamenta rešiti zadevo, samo da čimprej pridemo do volitev. Ako bi bila ostala na vladi, bi bilo danes delo konstituantne že opravljeno in marsikatera škoda preprečena. Pa tudi po svojem odstopu je DZ dala voditi v svoji taktiki od gesla: Na izbore! in reči smemo, da je doprinesla težko žrtev vstopa v koncentracijsko vlado v glavnem iz razloga, da olajša in omogoči volitve. Sprejetje volilnega zakona je eden izmed pozitivnih uspehov jugoslovanske demokracije.

Zakon je dober. Mnogo je v njem stvari, ki bi se dale boljše in praktičnejše urediti, precej je v njem pomanjkljivosti, toda nesporno bo omogočil, da pride prava ljudska volja do izraza. Uveden je precej pravičen proporc. volilna pravica je dana državljanom že od 21. leta. Ustvarjene so velike garancije za volilno svobodo: zakon vsebuje posebne stroge kazenske določbe za kršenje volilne svobode, poleg katerih ostanejo v posameznih pokrajinah postoječa jamstva gotovo tudi še v veljavi, glavno pa je, da so ustvarjene garancije v sami tehniki volilnega postopanja. Uvedeno je glasovanje s krogljicami, ki onemogoča lov na glasovnice in sleparstva z njimi ter varuje skoraj absolutno tajnost pri oddaji glasu, reklamacijsko postopanje je odvzeto ingerenci političnih oblasti ter podrejeno neodvisnim sodiščem, volilne komisije so postavljene pod strožjo kontrolo s tem, da dobijo sodnike, odv. pravnike za predsednike, ki jih imenuje Državni odbor na predlog sodišč, končno so v zakonu določbe, ki branijo da bi mogla državna oblast v vpkolici itd. omejevali volilno svobodo. Rečemo lahko, da nudi naš volilni zakon zaščito dovolj proti potvorbi prave ljudske volje.

Imamo dober zakon. Pamet in treznost, ljubezen do naše države in skrb za bodočnost naroda pa bodo dali dobre volitve.

Francoska zahteva od nas vojake proti Rusiji.

Beograd, 3. sept. (Izvirno.) V političnih krogih se je nocoj raznesla vest, da je Francoska danes zahtevala od naše vlade 16 bataljonov pehote za borbo proti Rusom, kar je povzročilo veliko razburjenje.

Regent odpofoval nekadoma v Pariz.

Beograd, 3. septembra. (Izvirno.) Regent prestolonaslednik Aleksander odide nocoj v Pariz. Službeno izjavljajo, da gre obiskat svojo sestro. Regentska oblast je prešla za čas njegovega potovanja na ministrski svet.

Anarhija v Italiji.

Milan, 3. sept. (Izvirno.) Delavsko gibanje se razširja. Vse kovinske tvornice je zasedlo delavstvo. V Milanu je delavstvo sklenilo, da ustanovi v vseh obratih, kjer je zaposlenih več kakor 200 delavcev, delavske sovjete. Socijalistični poslanci so prepričani, da bo imelo sedanje delavsko gibanje popoln uspeh. V Speziji je delavstvo zasedlo tvornico Fiat in razobesilo na vseh poslopih rdeče zastave. Tudi v Rimu so delavci zasedli pet poslopij in odstavili ravnatelje. Veliki industriji v Turinu so sklenili, da zapro tvornice in izpro vse delavce.

Rim, 3. sept. (Izvirno.) Delavsko gibanje zavzema vedno večje dimenzije. V Benetke, Spezijo in Genovo je bilo poslano vojaštvo, da prepreči, če treba, tudi s silo zasedbo tvornic od strani delavstva. Osrednja zveza turinskih industrijalcev je sklenila, da ustavi v vseh tvorniških obratih izven Lombardije delo, dokler ne preneha sedanje anarhično stanje.

Pariz, 3. septembra. Po brezlični brzozavki iz Rima so kovinarji sklenili zaporo po vsej Italiji. Pri zasedbi tvornic je došlo do spopadov. Policija je rabila orožje. En delavec je mrtev, dva pa težko ranjena.

Največja stavka na svetu.

Zagreb, 3. septembra. (Izvirno.) Današnje „Novosti“ javljajo iz New Yorka, da je 90 % nastavljenecv državnih in privatnih železnic, parobrodskih družb in električnih železnic v Ameriki stopilo v stavko, ki je do danes največja na svetu. Vladni protitukrepi še niso znani.

New York, 2. sept. V Pensylvaniji štrajka 100.000 rudarjev, v New Yorku 15.000 sobnih slikarjev ter del kočijažev in drugih delavcev. Zahtevajo zvišanje mezde in znižanje urnika.

Rusko-poljska vojna.

Poznanj, 3. sept. Poljsko frontno poročilo od 2. t. m.: Včeraj so v Krakale naše čete v Suwalki. Prebivalstvo jih je pozdravilo. Na črti Sokolska-Brest Litovsk in dalje ob Bugu je mir. Po porazu pri Zamošču se umika Budjeni proti severovzhodu, da bi obvaroval svojo konjenico popolne razpršitve. Na južni fronti je bil Busk večkrat napaden. Ob Gnilu Lipi in Dnjestrju se vrše krajevni boji.

Moskva, 3. septembra. Frontno poročilo z dne 2. t. m.: V odseku Brest Litovsk smo zasedli nekaj krajev severno mesta. Bojujemo se v neposredni bližini utrdb. Dne 29. avgusta smo zasedli Zamošč. Pri Lvovu smo ustavili prodiranje sovražnika. Pri Buczaczu smo zavrnili Poljake na desni breg Dnjestra. — Na Krimu trdovratni boji z menjajočim uspehom.

London, 2. septemb. „Daily Telegraph“ javlja iz Kodanija, da po zadnjih vesteh Wranglove čete oblegajo Odeso.

Pariz, 2. sept. „Chicago Tribune“ poroča, da se na severnem Krimu Wranglova armada počasi umika pred silnimi boljševiškiimi napadi. Boljševiki so prekoračili Dnjepr in prišli v Kargo.

Dunaj, 3. septembra. (Izvirno.) „Neues Wiener Tagblatt“ poroča iz Varšave: Ostanki konjico generala Budziennyja se umikajo v divjem begu na iztok. Poljsko časopisje pravi, da zmagal pri Zamošču in Vodici Zlaticki. Dne 1. septembra so v Krakale poljske čete v Suwalki. Litovska vlada je odpelala Poljakom nevtralnno izjavo in predlagala določitev demarkacijske črte, ki naj bi šla preko Markgrabovo - Avgustovo - Slatin.

Poljski mirovni pogoji.

London, 3. septembra. Poljski zunanji minister Sapieha je izjavil, da se je poljska vlada sedaj pripravila, da si sovjetska vlada v resnici želi skorajšnjega miru. Obe stranki sta

je: „Doli s komunisti, proč z rekvizicijami.

Trumbić v Londonu.

Dunaj, 3. septembra. (Izvirno.) Jugoslovanski minister za zunanje zadeve dr. Trumbić je ponovno prispel v London, da se tamkaj pogaja z angleško vlado glede razdelitve bivše avstro-ogrške trgovinske mornarice.

Proračun v razpravi.

Beograd, 3. septembra. (Izvirno.) Na snočnji seji Demokratske zajednice je finančni minister Stojanović poročal o vzrokih, zakaj je bil proračun uveden naredbenim potom. V svojem govoru je naglašal težavni finančni položaj države. Skoraj tri mesece niti narodno predstavništvo niti finančni odbor nista imela seje vsled postopanja radikalno-klerikalne vlade in lahkomišelnega izzivanja krize. Finačni odbor je rešil jedva tretjino točk. Vlada je kljub temu naredbenim potom sprejela tudi vse od odbora pregledane spremembe. Vis major je povzročila naredbeni dekret. Sedaj pa je dolžnost finančnega odbora in narodnega predstavništva, da izdelata proračun. Finančno ministrstvo se bo rado oziralo na vse morebitne različne tehtne izpreminjvalne predloge. Danes dopolne je imel finančni odbor sejo, na kateri je razpravljal o proračunu. Sledila je živahna debata.

Nesklepčna seja Narodnega predstavništva.

Beograd, 3. septembra. (Izvirno.) Današnja seja narodnega predstavništva je bila nesklepčna. Imelo se je izvoliti predsedstvo narodnega predstavništva. Pri volitvi predsednika pa je bilo oddanih le 144 glasov namesto 146. Zato se vrši jutri nova seja ob 9. uri.

Jugoslavija zahteva izročitev vojnih krivcev

Dunaj, 3. septembra. (Izvirno.) Od vrhovnega sveta v Parizu je bila avstrijski vladi izročena nota, v kateri jugoslovanska in italijanska vlada zahtevata izročitev vojnih krivcev. Med njimi se nahajajo večina pripadniki bivše avstroogrške armade in nekaj civilistov brez ozira na njihovo sedanje državljanstvo. Italija zahteva med drugim izročitev več poveljnikov podmornic, dalje bivšega poveljnika a. o. vojnega brodovja admirala Njegovana, sedanjega ogrskega državnega upravitelja admirala Horthya in večje število častnikov in moštva, ki so stražili vojna ujetniška taborišča. Od armade zahteva Italija izročitev med tem že umrlega maršala Borovića in generala Henriqueza. Jugoslavija zahteva izročitev generala Potioreka, feldmaršallajntanta Luitgendorfa, bivšega generalnega guvernerja v Srbiji barona Rhemena in njegovo nečakinjo Micko Spetzler.

Splošna stavka v zasedenem ozemlju.

Trst, 3. septembra. Delegati soc. dem. organizacij so proglasili za vse zasedeno ozemlje generalni štrajk. Stavka ima tudi politični značaj. Naperjena je proti „nacionalističnim in reakcionarnim nasilnikom“, ki so povzročili neznesne gospodarske in politične razmere v zasedenem ozemlju. Izvzeti od stavke so le uslužbenici zdravstvenih, varnostnih, aprovi-zacijskih in prometnih obratov. Stavka velja tudi za hotele in restavracije, ne pa za ljudske kuhinje.

London, 2. sept. Rudarski delegati so proglasili splošni rudarski štrajk. Delo naj se ustavi 25. septembra.

Padeč romunske vlade.

Bukarest, 3. septembra. (Izvirno.) Sedaj šele je padla rumunska vlada

in sicer vsled nezaupnice, ki ji je bila izročena pri proračunskem glasovanju v parlamentu.

Min. svet o izvršitvi vol. zakona.

Beograd, 3. septembra. (Izvirno.) Pred sejo narodnega predstavništva se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je v glavnem razpravljalo o izvršitvi volilnega zakona. Minister za konstituantno je bil ozlovoljen, ker je bil sprejet dodatni predlog k čl. 16. proti njegovi volji. Po raznih pojasnilih oa se je pomiril.

Kompensacijska pogodba s Češko.

Beograd, 2. sept. Pogajanja s češkoslovaško republiko, ki so se te dni obnovila, vodijo z naše strani finančni minister in strokovnjaki ministrstva za trgovino. Zastopniki češkoslovaške republike so pristali na to, da se poveša količina koks in premoga, ki ga ima dobavljati Češkoslovaška. Kot kompenzacija pa se zahteva od nas 8000 vagonov pšenice. Naši zastopniki so pristali na to, da se izvažajo 5000 vagonov pšenice. Pogajanja se nadaljujejo.

Avstrijsko jugoslovanska trgovska pogodba

Dunaj, 3. septembra. (Izvirno.) Avstrijska vlada objavlja uradno ratifikacijo med Jugoslavijo in Avstrijo sklenjenih trgovinskih pogodb, ki se nanašajo na dobavne obveznosti. Jugoslavija mora po pogodbi dobaviti Avstriji žito, pred vsem gotovo količino pšenice, in sirovini za avstrijsko industrijo. Avstrija mora nasprotno dobaviti Jugoslaviji izdelane tovare. Avstrija se vrhu tega zavezuje, da posodi Jugoslaviji gotovo število lokomotiv. Pogodba stopile s tem v veljavo.

Albanci še ne dajo miru.

Beograd, 3. sept. Iz Podgorice javljajo, da se na levem bregu Bojane in v okolici Skadra vedno bolj opaža zbiranje Arnavtov. Računa se, da se samo na vzhodnem bregu Skadrskega jezera zbira okoli 6000 Arnavtov. Italijani dobavljajo Arnavtom municijo. Baje so pripravljani jim prodati tudi majhno vojno ladjo, s katero bi Arnavti napadli Ulčin, Spič in Bar. Italijanske vesti o borbah na Tarabošu pa so povsem izmišljene.

Beograd, 3. septembra. Iz Skadra poročajo, da vlada v Tirani nadaljuje teror nad prebivalstvom, ki ni njenega mišljenja. Poziganja, umori in aretacije so na dnevnem redu.

Kmetje in župniki.

Zagreb, 3. septembra. (Izvirno.) Današnja „Narodna politika“ je za radi odredbe zemaljske vlade v Dalmaciji, da morajo težaki izplačevati svoje dajatve le gospodarjem, ne pa cerkvam, občinam in državi, zelo vznemirjena. Klerikalni dalmatinški narodni poslanec Stanko Banič je zaradi tega imenom Jugoslovanskega kluba protestiral pri ministru za agrarno reformo, notranjem ministru in ministrskemu predsedniku.

Razna brzozjavna poročila.

Dunaj, 3. septembra. Tujezemski poročevalci listov so odpotovali z Dunaja na Koroško v plebiscitno cono A.

Berlin, 3. septembra. (Izvirno.) Po uradnem poročilu iz Londona je bila v Mezopotaniji proglašena sveta vojna.

Beograd, 3. septembra. Finančni minister Kosta Stojanović je odpotoval danes v Sarajevo, kjer se mu pridruži minister za prehrano, nakar odideta oba v Črno goro. Tam ostane ta tri dni. Obema se pridruži mor goče tudi minister pravde.

Iz seje Narodnega predstavništva.

Beograd, 2. sept. Po prečitaniu došlih dopisov je prešla zbornica k glasovanju o volilnem zakonu. Poslanec Smitran in Bukšeg izjavita v imenu soc.-dem. kluba, da bo njihov klub glasoval proti volilnemu zakonu, ker vlada ni izpolnila svoje obljube in uvrstila v predlogo določbe, da se sedanji srbijanski zakon o svobodnem zbiranju in združevanju razširi na vso državo in pa zato, ker se je pri razpravi kršil poslovnik. Po odgovoru ministra Markovića se je vršilo poimensko glasovanje. Za predlog je glasovalo 143, proti pa 23 poslancev. Predsednik naznani, da je zakon končno sprejet. (Živalno odobravanje.)

Nato se brez debate verificira mandat dr. Milana Koruna (soc. dem.) kot namestnika odstopivšega posl. Petejana.

Kot dnevni red za prihodnjo sejo predlaga podpredsed. Ribar: 1.) volitev predsednika začasnega narodnega predstavništva, 2.) volitev drugega podpredsednika začasnega narodnega predstavništva, 3.) volitev tajnika, ker je izpraznjeno mesto g. posl. Krnica, 4.) volitev zastopnikov predsednika in podpredsednika začasnega narodnega predstavništva za državni odbor v zmislu člena 7. volilnega zakona.

Proti temu predlagata posl. Korun in Korač, da se stavi na dnevni red kot prva točka debata o vladini deklaraciji. Min. preds. Vesnić govori proti. Vlada ne beži od debate o svoji izjavi, meni pa, da se je v parlamentu že dovolj govorilo in da bi bilo sedaj najvažnejše *pritiči z razpravo proračuna*. Če pa začnemo debatirati o vladini izjavi, se bo morala proračunska razprava, pri kateri je itak prilike za politične govore, odložiti. Kadar opravimo pozitivno delo, pa govorimo o deklaraciji na dolgo in široko. (Živalno pritrjevanje). Posl. Bukšeg (soc. dem.) in Knežević (neodvisen soc.) polemizirata proti min. predsedniku Vesniću. Zbornica končno sprejme predsednikov predlog.

Politične beležke.

Naš državni proračun. Minister financ dr. Kosta Stojanović je poslal finančnemu odboru pismo, ki v njem opravičuje svoje postopanje, zakaj je z naredbo uveljavil državni proračun za leto 1920/21. Zakon o državnem proračunu je stopil v veljavo dne 21. avgusta z vsemi določbami tako v specialnem delu proračuna izdatkov in dohodkov, kakor tudi z vsemi določbami finančnega zakona in vsemi dodatnimi in izvanrednimi krediti. Država zahteva tako velike izdatke, da si more za nje nabaviti potrebnih kritij. Ako je tudi projektirani izdatki v proračunu reducirani na najboljše načine, vendar dosega proračun vsoto 4 milijard. Ali ako primerjamo proračunske izdatke naše države z izdatki drugih držav, moramo videti, da je naš proračun mnogo manjši nego so proračuni naših sosednih in to manjših držav, posebno pa še, ako pomislimo, da samo ena tretjina naše države trpi na posledicah vojne, a ostali dve tretjini moreta po svoji plodovitosti in intenzivnosti dela brez prevelikega obremenjenja prenašati in izdržati projektirana davčna bremena. Izenačenje teh davčnih bremen, ki so bila poprej jako različna v raznih krajih, smo dosegli v popolni meri. Sedaj ne poznamo več nobenega razlikovanja ene pokrajine na račun druge. „Jaz sem ukazal“, pravi minister financ, „da se z uradno naredbo objavi naši javnosti to dejstvo, da bi na ta način prenehala ona protisocialna in protidržavna kampanja proti našemu proračunu. Danes pride ta uradna izjava ministra financ, ki se v nji konstatuje, da pade v naši državi na poedinca letno 280 dinarjev državnih bremen, a ta vsota je v primeri s sosednimi državami jako mala, ker v Bolgarski pride na poedinca 700, v Čehoslovaški 900, a v Franciji celo 1000 dinarjev državnih bremen. Razen tega bodo v ti naredbi objavljene pregledne statistike o državnih bremenih, ki padajo na poedinca pokrajine naše države.“ — O teh izjavah finančnega ministra bomo še spregovorili.

Demisija dr. Trumbića? Beograjska „Politika“ javlja, da minister za zunanje zadeve dr. Trumbić,

ni ničesar odgovoril že na tretji poziv naše vlade, da se takoj vrne v Beograd in prevzame svoj resort. Po poročilu „Politike“ se smarta v beogradskih političnih krogih to omalovaževanje ministrskih sklepov od strani ministra Trumbića kakor dokaz, da Trumbić sploh ne reflektira več na porfelj ministrstva za zunanje zadeve.

Naše državne meje. Predsednik naše komisije za razgraničenje, general Dušan Stefanović, je odpotoval v Pariz, da se udeleži skupne konference delegatov mednarodne komisije za določitev meja z Bolgarsko. Kakor hitro bo teoretično dokončano delo glede meja, odpotuje vsa komisija v Caribrod, kjer se začne določati meje Bolgarske z našo kraljevino. — Rumunska vlada je prosila našo vlado, da naj kar najprej odredi svoje delegate v komisijo, ki ima določiti naše meje s kraljevino Rumunijo. — Naše državne meje z Avstrijo bodo določene do 1. decembra t. l. Kar se tiče meje z Italijo, zavisi to vprašanje od neposrednih dogovorov, ki se začno, kakor je pričakovati, v najkrajšem času, med našim in italijanskim ministrom zunanjih zadev.

„Schwäbischer Kulturbund“ in celjski Nemci. V listu „Deutsches Volksblatt“, ki izhaja v Novem Sadu, čitamo, da so celjski Nemci ustanovili podružnico „švabskega Kulturbunda“ in da so priglasili svoj vstop v to podružnico sledeči: Dr. Skoberne, dr. Zanger, zobozdravnik Sadnik, inženjer Burger, dr. Negri, jurist Pacchiafo, dr. Schurbi, odvetnik Riehl, trgovec Sabian, dr. Fritz Mesarec, trgovec Putan, pet princev Windischgratzov in Hilda Skoberne. List dostavlja: „Uverjeni smo, da bo Bundovo vodstvo smatralo za svojo najvažnejšo nalogo, da štiti kulturne in gospodarske interese Nemcev v Sloveniji z vsem poudarkom.“ Ne moremo imeti nič proti temu, če se celjski Nemci združujejo in organizirajo na res kulturni podlagi, svarimo pa resno pred stremljenji, ki gredo preko tega cilja in hočejo pod nedolžno firmo kulturne in gospodarske organizacije zasledovati znane politične cilje.

Položaj na daljnem ruskem vzhodu. Poročila iz Vladivostoka pripovedujejo, da je znani general Semenov sklenil s prebivalstvom dogovor glede ustanovitve republike na daljnem vzhodu. Nasprotno temu pa javljajo moskovska „Izvestija“, da je general Semenov prošil Trockega za sprejem v rdečo armado.

Ententa in Rusija. V „Secolu“ graja zgodovinar Ferrero dosejdanje gonjo „Tempsa“ proti Rusiji. Ententa je na eni strani delovala za vzpostavitev Rusije, na drugi strani pa je sklenila mirovno pogodbo, ki je izzvala boj med Rusijo in Anglijo in vojno med Poljsko in Rusijo. Rusija je vrh tega popolnoma izključena z Balkana. Naj pride katerakoli vlada v Rusiji na krmilo, nobena ne bo mogla priznati versajskega miru.

Češko-poljska pogajanja. Prihodnje dni se prično med Češkoslovaško in Poljsko pogajanja glede ureditve varstva manjšinskega šolstva v Tešinskem ozemlju.

Med Švico in Francijo je nastal spor radi takozvane svobodne cone, h kateri spadata departmana Geg in zgornje Savojsko, ki sta v prostem carinskem prometu s Švico; Francija hoče ta dva departmana podvreči francoski carinski službi, proti čemur Švica protestira.

Dravljje.

Včeraj popoldne je pogorela popolnoma vozovna delavnica državne železnice v Dravljah. Obrat se je komaj pred dobrimi 3 meseci pričel, kapaciteta delavne zmožnosti se je vedno večala. Meseca avgusta je znašalo število popravljenih voz blizu 300, kar znači precej, ako samo površno pregledamo, kako silno žalostno je stanje naših tovornih in osebnih vagonov. Pomankanje tovornih vozov je tako občutno v Jugoslaviji, da tišči k tlom vse gospodarsko življenje. Vsaka, tudi najmanjša delavnica je bila dobra, samo da se omeji nadaljno propadanje železniškega parka odnosno, da se sedanji položaj zboljša. Dravljaska delavnica pa je bila ena najintenzivnejših.

Kje so vzroki požara? Pribiti moramo, da je bilo celotno delavniško območje leseno, s strešno lpenko krito. Ker tudi vodovoda ni bilo in so se nahajale barake ena ob drugi,

je bila požarna nevarnost naravnost velikanska. Vkljub vsestranski pažnji se kaj lahko pripeti nesreča. Dravljaski slučaj jasno osvetljuje vso ono brezglavost, ono brezbriznost in nesmisel za pravilno gospodarjenje z državnim blagom, kot smo ga bili vajeni pod ranjko Avstrijo. Povsod samo provizoriji, same barake — samo da je za silo in mirna Bosna. Zakaj se ni postavilo delavnic tam, kjer je zanje kupljen svet, v Šiški? Zakaj pri tem uvaževalo, da so bile v Ljubljani že pred prevratom leta 1905. dovoljene permanentne velike delavnice? Zakaj se je gradilo vse leseno ter opremilo ob enem vso delavnico z modernimi stroji? Kje je tu ekonomija, kje pravilno razumevanje pomena delavnic v današnji dobi. Utis imamo, da se je samo trma spreminila, stari, okosteneli birokratje pa so ostali na svojih mehkih direkcijah in foteljih. G. minister prometa pa, opozorjen na vse te nedostatke, je imel preveč posla s klerikalno politiko.

Na ta vprašanja so težki odgovori.

Domače vesti.

Našim naročnikom. Današnjemu listu smo priložili položnice za naše naročnike na deželi. V Ljubljani, v Celju in v Mariboru bodo pobirali naročnino posebni inkasanti. Po položnicah naj nam pošljejo naročniki za pošiljanje lista do 1. septembra 4 K, od 1. septembra dalje pa za vsak mesec 15 K. Umevno je, da nam vsakdo lahko pošlje naročnino za poljubno dobo, vendar pa prosimo, da z ozirom na visoke poštarne stroške in v olajšanje upravnega dela vsakdo po možnosti pošlje naročnino za daljši čas. Do konca tekočega leta bi bilo treba poslati 60 + 4 K = 64 K. Naročnina za pol leta, od 1. septembra naprej, znaša 90 K, za vse leto pa 180 K. Naročniki v zasedenem ozemlju plačajo letno naročnino 300 K, pošiljanje lista v inozemstvo pa stane 400 K.

Delovanje razmejitvene komisije je urejeno tako, da se na licu mesta ne odločuje o končni pripadnosti kakega ozemlja. Na mejo odpotuje le tehnični oddelek, ki proučuje razmere, zaslišuje želje in sprejema prošnje in pritožbe interesentov, sestavlja protokole in izroči potem vse gradivo svetu komisarjev, ki obstoja iz 4 članov, zastopnikov držav, ki so udeležene pri razmejitveni komisiji (Angleži, Francozi, Japonci in Italijani). Ta svet komisarjev potom glasovanja končno veljavno sklepa, želje zainteresiranega prebivalstva pa se morejo upoštevati le tedaj, ako niso v nasprotju s terenskimi razmerami.

Obmejno vojaštvo. V vojnih ministrstvu je ravnokar bila izgotovljena odredba o organizaciji našega obmejnega vojaštva, ki ne bo samo neposredna zaščita države v slučaju tujih vpadov, marveč bo mnogo koristila tudi carinskim oblastim v boju proti tihotapstvu. Za poveljnika obmejnih čet je imenovan polkovnik Dragotin Ristič, poveljniki obmejnih odsekov pa so: polkovnik Savatič s sedežem v Velikem Bečkeretu, polkovnik Lukičević s sedežem v Zagrebu, polkovnik Ostojić s sedežem v Sarajevu in polkovnik Nedič s sedežem v Skoplju.

Pobitost klerikalcev v Mariboru. V mariborskih klerikalnih krogih je vzbudila vest „Jutra“ o discipliniranju mestnega vladnega komisarja dr. Leskovarja silno mučen vtis. Dr. Leskovar sam je jako poparjen, vendar se je napram ljudem, ki so ga spraševali, če se bo mesto vladnega komisarja res neutraliziralo, izrazil, da mu je to prav dobrodošlo, češ da mu funkcija vladnega komisarja tako jemlje preveč časa, ker mora zanemarjati svojo odvetniško pisarno, katera silno trpi, odkar ga je zapustil dr. Juvan. Mariborsko prebivalstvo je pozdravilo vest o discipliniranju vladnega komisarja z velikim veseljem in to tembolj, ker je že do grla sito klerikalne more in diktature desetih možakarjev iz Floarske ulice.

Iz Radomelj nam pišejo: V nekem ljubljanskem dnevniku je bilo čitati, da je Janez Kalan svoje obrekovanje sokolstva v svoji pridigi dne 18. julija t. l. v naši župni cerkvi pozneje obžaloval in preklical. To pa ne odgovarja resnici. Ko sta se namreč še isti dan zglasila pri Kalanu dva odposlanca Sokola, je pač izjavil, da je nekaj preveč rekel o Sokolu in da bi bil pripravljen marsikaj preklicati. Toda drugo nedeljo,

Zatorej, kar je zgorelo, je zgorelo. Veliko važnejše je, kaj sedaj?

Čitali smo, da se premešča naše strokovnjake v Zagreb, da se jih sili iz Ljubljane. V kakem logičnem razmerju je to z velikostjo ljubljanske kurilnice, strojne in vozovne delavnice je nam nepojmljivo. Produktivnost delavnic v Ljubljani je znana kot velika — čemu se hoče vse prenesti v Zagreb? Mi zahtevamo v interesu našega gospodarstva, našega delavnega ljudstva prav kategorično, da se končno enkrat začne poslušati naše javno mnenje in uvidi faktično potrebo tam, kjer je, ne pa da se poslušata razne svetovalce in referente, celo nedržavljane, ki nimajo drugega interesa kot živeti na naš račun.

Dravljaski slučaj bodi resen opomin vsem merodajnim železniškim faktorjem, da je bil s političnim koncem Avstrije zadan tudi konec raznim birokratičnim načelom, zatorej naj jih opuste, krenejo na moderna pota — ali naj pa prepuste to delo drugim in se umaknejo.

ko je imel zopet pridigo, je pri tej izrecno izjavil, da kar je povedal prejšnjo nedeljo o Sokolu, je vse resnica. Proti Kalanu pa je itak vložena tožba, ter se bo moral zaradi svojih žalitev zagovarjati pred sodiščem.

Beogradski Sokoli o Mariboru. „Epoha“ prinaša iz vrst beogradskih Sokolov poročilo o mariborskem zletu, ki v njem pravi, da je na Beogradjane in ostale Srbe napravila najglobokejši utis odkritosrčna ljubezen, ki so jo Slovenci povsod izkazovali Srbom. Slovenci so nanovo dokumentirali svojo ljubezen do Srbov, ki nikdar ne pozabijo znamenitih mariborskih dni.

Kongres jugoslovanskih dobrovoljcev. V proslavo štiriletnice, kar so jugoslovanski dobrovoljci stopili v krvavo borbo za osvobodjenje in ujedinjenje svoje domovine na poljanah Dobrudže, priredi „Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo“ dne 8. septembra v Ljubljani veliko manifestacijsko zborovanje s spominsko službo padlim dobrovoljcem. Vspored je sledeči ob 10 uri spominska služba, ki jo služba na vrtu garnizijske bolnice mor. superijor g. Korkalj, ob 11. uri veliko javno manifestacijsko zborovanje v veliki dvorani hotela Union s sledečim sporedom: 1.) Pozdrav predsednika. 2.) Zgodovina dobrovoljstva, poroča tovariš V. F. Jelenc. 3.) Naše delo, poroča tovariš Ferdo Štajmer. — K manifestacijskemu zborovanju in spominski službi vabimo vso slovensko javnost, ki ve ceniti za sluge dobrovoljcev za ujedinjenje in osvobodjenje! Popoldne se vrši ob 15. uri društveni občni zbor v posvetovalnici mestnega magistrata, ki se ga morajo obvezno udeležiti vsi člani. — Zvečer je v veliki dvorani hotela Union prijateljski sestanek, s sodelovanjem vojaške godbe pod vodstvom kapelnika dr. Čerina in sodelovanjem narodnih društev. Ker je čisti dobiček namenjen invalidskemu fondu dobrovoljcev, opozarjamo občinstvo, da se ga udeleži v najobilnejšem številu.

Mestno osnovno šolo v Celju obiskuje tudi okoli 300 otrok iz okoliške občine. Ker so stroški za vzdrževanje te šole ogromni in jih mora nositi celjska mestna občina sama, je gerentski sosvet na seji dne 2. t. na predlog Ivana Rebaka sklenil, zahtevati od okoliške občine, da prispeva za otroke, ki hodijo iz njenega okoliša v mestno šolo, primerno odpadajoči znesek k stroškom za vzdrževanje šole. Politična oblast bo ta sklep uveljavila.

Pristojbina za nošnje orožja. Pristojbina za nošnje lovskega orožja, kakor tudi za samoobrambo znaša na leto 200 kron. Člani lovskih društev plačajo samo 60 kron.

Smrtna kosa. V Vojniku je umrl dne 2. t. m. gostilničar Fran Wretschar, star 29 let. Bil je načelnik požarne breme, ki je sedaj še v nemških rokah, in podnačelnik gostilničarske zadruge. Trudil se je silno, da bi vzdržal nemški značaj trga.

Društvo jugoslov. zdravnikov bo zborovalo letos v Zagrebu dne 19. t. m. V glavnem se bo na tem zborovanju razpravljalo o prostituciji in veneričnih boleznih.

Število dece na prehrani v Jugoslaviji. American Jugoslav Relief, 522 fifth Avenue, Newyork, objavlja, da je prejel listino z označbo števila dece v raznih delih Jugoslavije, kjo je American Relief. Admi-

nistracija European Children's fund prehranjeval v mesecih juniju, juliju in avgustu. V okrožju Slovenije z okrožnim skladiščem v Ljubljani je bilo na prehrani 3000 otrok, na Hrvaškem 6000, v Bosni in Hercegovini 15.000, v Srbiji 4500, v Dalmaciji 13.500, v Crni gori 1500 in v raznih drugih krajih 4000 otrok.

Poročil se je danes g. Stanko Lavrenčič z gospodično Marjanico Lončarjevo. Naše čestitke.

Poročil se je na Bledu g. Franjo Bratina z gospodično Lojzko Peternelovo. Bilo srečno.

Poljski konzulat v Zagrebu poziva zadnjič vse poljske državljane, ki žive v področju Hrvatske in Slovenije, da se zglaste pisмено ali ustno v svrhu registracije pri konzulatu. Zglaste naj se tudi tisti, ki so se že enkrat zglasti. Izven Zagreba stanujoči naj se priglasijo pisмено in naj zaradi varnosti priložijo pošiljatev. Prijavi je priložiti kot pristojbino 40 jugoslovanskih kron.

Nekaj podrobnosti o požaru na dravljaskem kolodvoru. O velikem požaru na dravljaskem kolodvoru smo izvedeli še nekatere zanimive podrobnosti. Delavec Viktor Špec pripoveduje: V rezervarju za bencin je bilo še nekaj centimetrov bencina. Vzel sem 28 kg bencina in ga hotel vlijti v rezervar. Naenkrat je svignil plamen iz motorne sveče proti bencinu in ga vžgal. Nastala je nato takoj silna eksplozija. — Kakor smo že javili, je delavcem zgorela boljša obleka, katero so pred delom odlagali v zato določene shrambe. Nekateri delavci so imeli v tej obleki znatne vsote denarja, ki jim je ves zgorel. Tako je zgorelo strugarju Snojju 600 K, nekemu drugemu 800 K in tretjemu celo 2000 K, skoraj cela mesečna plača. — Na dravljaskem kolodvoru se nahajajo tudi močne vojaške straže, ki so varovale delavnice in nekaj tam še ostalega demobilizacijskega blaga. Straže so takoj ob izbruhu požara začele oddajati zelo številne alarmne ostre strele. Na vse strani so letele svinčenke iz repetirk, zlasti v smeri proti Ljubljani. Tako je ena svinčenka priletela na dvorišče vletrogovine z vinom Bolaffio v Spodnji Šiški ter se zapčila v sod, ki je bil napolnjen z vinom. Svinčenka je prebila železni obroč ter tam obtičala. Ti strelji so povzročili, kakor se je sedaj dognalo, nezgodo, o kateri smo včeraj poročali. Ravno v istem času, ko je izbruhnil požar v Dravljah in ko so začele vojaške straže oddajati alarmne strele, je šla v Zgornji Šiški rojena, sedaj v Celju stanujoča gdč. Lucija Borgeltova v spremstvu neke dame in nekega gospoda skozi Lattermannov drevored. Na severnem koncu drevoreda v bližini pivovarne „Union“ jo je nenadoma zadel projektil od zgoraj. Dabila je na levi zgornji strani telesa rano in svinčenka je obtičala pod kožo. Zdravnik je v bolnišnici svinčenko z lahkoto vzel iz rane. Dognalo se je, da je bila svinčenka iz vojaške puške M. 95. Ne gre torej za kak napad, ampak je svinčenka priletela iz okolice dravljaskega kolodvora, vsled česar tudi ni imela nikake večje sile.

V Dravo je skočila pod št. Petrom pri Mariboru včeraj neka ženska. Kmetje, ki so delali na polju, so jo opazovali. Hiteli so takoj na lice mesta, toda o neznanki ni bilo ne duha ne sluha in jo še do sedaj niso našli.

Milijonar — tat. V četrtek so zasačili v neki mariborski gostilni nekega tamošnjega milijonarja ravno v trenutku, ko je hotel v pivnici pri mizici ukrasti natakarku 150 kron.

Tatvine in vlomi v Mariboru. Ivani Bračko v Aleksandrovi ulici št. 6, je bilo ukradeno iz hodnika njenega stanovanja obleka, vredna 1000 kron, 2 ženski spodnji krili in 1 moška trikot-srajca. — Uradniku Götzove pivovarne, Emilu Schara je neznan tat ukradel iz stanovanja v Krčevini št. 18 skoraj novo kolo znamke „Special“, vredno 2500 K. — Rozaliji Rola, Ruška cesta št. 22, je bila, ko se je nahajala v franciškanški cerkvi, ukradena plotena košara, v kateri se je nahajala tudi denarnica z manjšo vsoto denarja. — Ani Polanšec, Frankopanska ulica št. 11, je Ivanka Habijani iz Gorškovega pri Ptujju v zahvalo, da jo je prenočila, ukradla iz zaprte omare 1000 K. — Danes popoldne, med 12 in 14 uro, je bil v Welarjevo trgovino s prekajanim mesom v Gospovski ulici izvršen vlom. Tatovi so odnesli 20.000 kron v gotovini. — M vlaku med vožnjo iz Celovca v Mari-

Bor, je bil nekemu potniku iz Dunaja ukraden kovčeg, v katerem je imel 10.000 kron denarja, zlat prstan in damsko brošo, v vrednosti 5000 K.

Kolo ukradeno. Kaplaru godbe dravske divizije, Ivanu Umeku, je bilo večeraj okoli 3 ure popoldne ukradeno 3000 K vredno kolo znamke „Waffenrad“ iz veže, hiše na Marijinem trgu, kjer ima svoj zobni atelier dr. Praunseis. Tat je neznan.

Mladoleten tat. Že 1. avgusta t. l. si je 13letni lahkomišelni fantek Jože B. izposodil od posejvalca koles, Jakoba Mrzlikarja na Viču, 1000 K vredno kolo — za nekaj časa. S kolesom se je mladi Jože odpeljal v Kranj, kjer ga je prodal nekemu Nemečku, sinu lastnika cirkusa za 100 kron. Včeraj popoldne so mladolega tatu odpeljali na policijo.

Napadi v Lattermannovem drevoredu. Zejo številni so napadi v Lattermannovem drevoredu. Pozno v noč opažajo ljudje, kako se sumljive sence plazijo po temnem, nerazsvetljenem drevoredu ter preže na mimoidoče, pri katerih slutijo večje vsote denarja. Te dni je bil po noči ropan neki železniški uradnik A. P. Dva zlikovca, neki vojak in neki civilist sta mu s silo izrgala srebarno uro in denarnico z 1200 K gotovine. Roparja sta popolnoma neznan in sta brez sledu izginila v temo. Lattermannov drevored je takorekoč sredi mesta. Več luči in več pozornosti!

Predrznost laških šoferjev. Si boči v mraku je privozil po Prečni ulici na Sv. Petra cesto neki italijanski tovorni avto brez vsake luči. Ker se mu mimoidoči pasantje niso mogli dosti hitro izogniti, je šofer začel kričati „Porco bruto scavo“ in podobne reči. Le žal, da jo je potem prehitro odkuril po Sv. Petra cesti proti Zmajskem mostu.

Sreča v nesreči. Konc Janez, 61letni lončeviz iz Huj pri Kranju, je hotel v nedeljo zvečer prenočevati v Spodnjih Gorjah. Ko je šel po lestvi v podstrežje, mu spodrsne in Konc pade vznak iz višine kakih 6 m na tlak pred hišo. Sreča v nesreči je bila, da je imel na hrbtu poln nahrbtnik, ki je silo padca omilil in rešil Koncu življenje. Dobil je pa resne poškodbe na levi strani reber.

Nesreča pri igri. Cankar Ivan, 6letni sin dninarice iz Vodice pri Kamniku, se je igral z drugimi otroci na kozolcu. Med plezanjem po letah mu je roka odpovedala ter je padel na tla. Pri padcu si je zlomil levo nogo.

Ljubljanski psi morajo imeti torbe. Mestni magistrat ponovno opozarja vse lastnike psov, da gledajo na to, da imajo psi torbe. Vsak prestopnik, ki bo naznanjen po policijski straži, se bo kaznoval z visoko denarno kaznijo, oziroma zaporom in pa z oddajo psa mestnemu konjaču.

Jutri popoldne „čebelarstva veselica“ pri g. Pavliču na Viču. Medeni razgovori. Medica. Godba. Zabava. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 4 K.

Iz uradnih listov.

Imenovanja. V upravi za zaščito industrijske svojine sta imenovana doktor Janko Šuman za inšpektorja prvega razreda, Fran Cigoj za sekretarja prvega razreda. Pri kr. poslanstvu v Varšavi je imenovan dr. Ljudevit Koser za sekretarja petega razreda.

Prosveta.

Gostovanje ruske drame (2. večer). Pri predstavi „Anfise“ se je še bolj sijajno pokazala recimo specifična ruska umetnost igralcev. Anfisa je drama globokih strasti, ki nam kaže erotomana Kostomarova v njegovem boju za ljubezen. Ima ženo, a ljubi tudi njene dve sestri; plava v svojih sanjah in razrušuje „prokleto oprašanje“ ljubezni, dokler ne pade kot žrtev strasne Anfise. Dejanje samo daje igralcem priliko, da pokažejo svojo umetnost. Junak večera je bil gospod Muratov (Kostomarov), tip vseobvladajoče moške sile, ki pada v svoji notranji slabosti. „Ti hočeš ljubiti, a ne znaš ljubiti,“ mu pravi Anfisa. Anfisa gospe Mousoujetove je bila podana umetniško globoko in izrazito. Satanska v svoji strasti — angelsko udana v ljubezni. Harmonija igre, tempo, naravnost, tudi če ne razume vsake besede. Anosov, Tatarinov, Rosental so bili sijajni ruski tipi. Občinstvo je z dolgim ploskanjem izražalo svoje priznanje. Oni, ki so videli oba večera, so rekli, da so drugič mnogo bolj razumeli. Danes se igra Arcibaševa „Ljubosumnost“.

Dramatična šola v Mariboru. Ravnateljstvo slovenskega narodnega gledališča v Mariboru otvori prihodnje dni dramatično šolo, ki bo poskušala vzgojiti v dobi tekoče gledališke sezone nadarjene gojenice in gojenke, kateri se nameravajo posvetiti gledališki umetnosti. Vodstvo dramatične šole je prevzel nanovo angažirani režiser, igralec in dramaturg mariborskega gledališča Milan Škrbinšek, ki bo učil glavne predmete, in pa režiser Valo Bratina. Jugoslovansko literaturo in dramaturgijo bo predaval Anton Ivanovič-Mecger, ki bo učil tudi srbohrvaščino. Kot učitelj plesa je angažiran Jakob Pečnik.

Hermann Wendel priobčuje v najnovejši številki „Neue Rundschau“ članek pod naslovom „Südslavien“, kjer obravnava razna naša vprašanja in informira Nemce o najvažnejših problemih naše države. Dotika se agrarne reforme, ujedinjenja, frankovskih intrig, primorskega vprašanja, koruškega plebiscita itd. Članek je pisan zelo informativno, z velikim poznavanjem naših razmer. Onim Nemcem, ki se vedno pričakujejo, da se „Jugoslavlani razbičijo“ pravi Wendel: „Če Jugoslavlani niso en narod, potem tudi Nemci nismo narod.“

Izpred sodišča.

Vlomi v Ranzingerjevo skladišče. Na zatožni klopi ljubljanske porote sedi šestorica nedorastlih, dobro obloženih mladeničev živahnega temperamenta. Obtoženi so velikih vlomov, ki so jih izvrševali v Ranzingerjevem skladišču v Kolizeju na Gosposvetski cesti. Ljubljanska vlomilska družba je obstojala iz mladeničev, ki so hoteli na lahek način priti do denarja. V času od 15. marca do 1. aprila 1920. so okoli sedemkrat vlomili v Ranzingerjevo skladišče ter oplenili razne omare in zaboje, v katerih je bilo shranjeno številno perilo, obleka in dragocenosti dveh strank, Emilije Avsenekove in dr. E. Rekarja. Ker omenjeni stranki nista mogli dobiti v Ljubljani stanovanja, sta svoje premičnine shranili v skladišču. Mladiči, ki so se organizirali po vzorih tatinskih družb, kakor jih opisujejo razni kriminalni romani, so ukradene stvari prodajali nekemu pekovskiemu pomočniku Vidmarju, zlasti mladi Pretnar mu je donesal perilo in razno obleko. Pred poroto se ti mladi Ljubljančanje mirno in samozavestno zagovarjajo, priznavajoč v odkritih besedah vse vlome. Obtožnica ceni škodo na 86.000 K, dočim zatrjujejo oškodovani stranki, da znaša njih škoda nad 150.000 kron. Mladi obtoženci zvrčajo krivdo drug na drugega. Ko je nastopil kot priča pekovski pomočnik Vidmar, se dvigne obtoženi Pretnar ter pravi, da je Vidmar vlome odobral z „bravo! bravo!“ — Porotniki so krivdo soglasno potrdili ter so bili obsojeni: Mirko Pretnar na sedem let, Ivan Škapin na šest, Valentin Kadunc na osem mesecev težke ječe, Karel Müller in Josip Mar, vsak na eno leto težke ječe. — Porotnemu sodišču je predsedoval svetnik Bulovec, prisednika: dvorni svetnik Andolšek in svetnik Tomo Einspieler. Zastopnik javne obtožbe: državni pravdnik dr. Ogoreutz.

Ogromni petrolejski vreči. Iz Zagreba nam brzojavlja dopisnik: Današnja „Riječ“ javlja: Ministrstvo za šume in rude je po odobritvi ekonomsko-finančnega odseka in ministrskega sveta podelilo Narodni banki, d. d. v Zagrebu, in angleškemu sindikatu Royal Steel Comp iz Londona koncesijo za eksploatacijo petrolejskih izdelkov med Gjurjcem in Pakracem. V tem prostoru se nahaja okrog 350 petrolejskih izvirkov. Imenovana angleška družba je največja te stroke in ima 10 milijard glavnic. Zgraditi namerava celo vrsto rafinerij. Kakor znano, je bil med vojno pri vasi Bujavci odkrit izvirček plina, pri nadaljnjem kopanju pa so zadeli na petrolejske izvirke.

Lesni trg. Znano je, da tvori bogastvo naše države v prvi vrsti žito in les. Z žitom, se zdi, neznamo tako gospodariti, kakor bi bilo treba. V dobi največjih zalog, nam pada valuta, cene so visoke, pasivnim državam dovoljujemo kredite itd. Skoro iste ovire, kakor pri ekstoprtu žita, srečamo pri lesu. Reka je zaprta, transport težak in strašno drag, visoka carina ali sploh prepoved, različne neprilike in čakanje pri naših uradih so nam pokvarile konjunkturo v lesu in odbile kupec. Pred šestimi tedni se je veljal kubični meter tega blaga 400 frankov a 12 jugoslovanskih kron, kar znaša 4800 naših kron. Vse zaloge, ki so se nagromadile tekom let, so cenili na 1.200.000 kubičnih metrov. Ta situacija je bila gotovo najboljša in da ni bilo gori omenjenih vzrokov, bi bila baš lesna industrija dala tolike dobičke, da bi se to poznalo posebno v valuti in splošnem gospodarskem položaju naše domovine. Iz „Trgovskega lista“ posnemamo, da znaša danes cena kubičnega metra samo 200 frankov in francoski frank stane šest do sedem kron, gori omenjena zaloga (izvozilo se je le lesa toliko kolikor ga je bilo letos produciranega) je torej izgubila za 75%, na svoji vrednosti. Pri tej ceni eksport seveda ni mogoč in naši trgovci in producenti čakajo na boljše čase.

Interesi naših državljanov v Avstriji.

Ker je stopila saint-germainska mirovna pogodba 16. julija 1920 v veljavo, se opozarjajo naši državljanji pravico, da zahtevajo povračilo Avstriji, na posledice te pogodbe. Glasom te pogodbe imajo naši državljanji pravico, da zahtevajo vračilo vse njih premične in nepremične imovine in natura, in to tudi v slučaju, da je bila imovina med časom vojne prodana (likvidirana). Poleg tega lahko zahtevajo odškodnino, ki so jo imeli vsled tega, da je bila njih imovina sekvestrirana ali likvidirana. Kdor ne bi prišel do svojih pravic potem posrednih dogovorov z avstrijskimi državljanji, naj se obrne potem oddelka za izvrševanje mednarodnih pogodb pri ministrskem svetu na mešano razsodišče (Tribunal arbitral mixte). Plačilne transakcije bo izvrševala „Repatrija“ v Ljubljani in zveza denarnih zavodov v Zagrebu. Imetja naših državljanov v Avstriji, ki niso bila predmet posebnih odredb oprostjenja, so prosta davka na kapital samo še do 16. oktobra 1920, katera pa so bila predmet posebnih odredb oprostjenja, so prosta davka do dneva povračila lastnikom. Podrobnosti o tem vsebuje členu 249 in 250 saint-germainske mirovne pogodbe ter dodatki in člen 266. Posebne odredbe veljajo za privatno-pravne pogodbe med našimi in avstrijskimi državljanji. Njih veljavnost se bo ocenjevala po občo veljavnih pravnih zakonih. Samo pogodbe glede blaga, ki so ima prepeljati po morju, zaključene pred 1917, so razveljavljene. Vsi roki zastarelosti so ustavljeni od 28. oktobra 1918 in začnejo teči 16. oktobra 1920. Če pa se je izrekla med tem časom s strani Avstrije kaka razsodba, v kateri se ni mogel naš državljan braniti in je vsled tega oškodovan, ima pravico, za odškodnino, ki jo določi mešano razsodišče. Podrobnosti vsebujejo členu 252 do 254 in 269 mirovne pogodbe. Spore glede privatno-pravnih pogodb, ki so jih sklenili naši državljanji pred 16. julijem 1920, v avstrijskimi državljanji, bo razsojalo mešano razsodišče v vseh slučajih v katerih bi bilo pristojno avstrijsko sodišče; spore pa, za katere so pristojna naša sodišča, jih bodo opa razsojala.

Čehi so ustavili dovoz ostrovskega premoga Poljaki, ker Poljaki doslej dobavljenega premoga še niso plačali, marveč dolgujejo že nad 50 milijonov češko-slovaških kron.

Prodaja nemško-avstrijskega tobačnega monopola. Pogajanja med nemško-avstrijsko vlado, filipinsko tobačno družbo Banque de Paris et des Pays-Bas in špansko kreditno banko radi prodaje nemško-avstrijskega tobačnega monopola so se razbila. Upajo, da pride do novih pogajanj.

Po Koruškem vzhledu. Brodarski sindikat rečne plovbe na Donavi je zaključil zvišati osebne in blagovne pristojbine.

Čehoslovaška trgovina z Romunijo je v zadnem času silno oživela. Podpirajo jo tudi denarni zavodi. Tako je Praska kreditna banka ustanovila posebni oddelek za promet in trgovino z Romunijo. Ista banka si je pridobila večino akcijske Romunske banke za trgovino in industrijo.

Nabava pavole. V zadnji seji odbora za obnovo države je bilo sklenjeno, da se brez odlašanja začne z nabavo potrebne pavole. Nabava se izvrši v partijah, a tako, da prva partija prispe že letošnjo jesen. Nadaljnja dobava se izvrši neposredno od tovarn ali, v skrajnem slučaju, zadržnim putem po angleški nabavni zadruzi, tako da bodo posredovalci popolnoma izključeni. Za izvršenje nabave je potreben poseben depozit 4 milijonov dinarjev, a če bo treba, se ta vsota še zviša iz kredita, namenjenega za preskrbovanje selškega prebivalstva. Odbor se je odločil za angleško pavolo, ker je ta boljša kakor pavola iz Italije. Ministru za obnovo se prepušča, da si nabavi tudi sirove pavole, ki naj se izroči v predelavo domačim tovarnam ter bi morebiti tovarni v Trzinu na Gorenjskem in v Dugi Resi na Hrvatskem izdelovale predivo in tkivo, od predelane tvarine pa gotov kontingent odstopale tkalski tovarni v Užici.

Poljedelska produkcija v Srbiji. „Beograjski Dnevnik“ prinaša sledečo statistiko poljedelske produkcije v Srbiji. 1912. leta je bilo posejanih 636.545 ha pšenice, 579.463 ha koruze. 1920. leta pa pšenice 249.515, koruze 384.830 ha, kar znači 50% manj posejane površine kakor leta 1912. Torej bo tudi letina za polovico manjša.

Pridelek sliv v državi. Od poljedelskega ministrstva smo izvedeli, da znaša letošnji pridelek sliv v naši državi 6 milijonov kilogramov, kar odgovarja 1000 vagonom.

Vino v Bački. Iz Novoga Sada poročajo: Povprečni pridelek vina v novosadskem okraju bo znašal letos 15 do 20 hektolitrov na katastralno jutro, dočim znašajo letos stroški obdelovanja po jutru 10 do 12 tisoč kron. Prodaja na drobno je le lokalnega pomena. Cene se gibljejo med 8 do 12 K. Glede posode ne bo neprilik.

Kurz za dnevnic. Generalna direkcija finančnega ministrstva je vsem uradom razposlala razpis, da se za dnevnic v frankih računa kurz 150 dinarjev za 100 frankov.

Popis in žigovanje živine in vozil. Oddelek za narodno brambo (kdo je to?) deželne vlade za Slovenijo objavlja: Glede popisa in žigovanja živine, ki ga je odredila vojaška oblast na podlagi § 72. zakona o ustroju vojske, prihaja deželni vladi nbroj predstav in pritožb ki po veliki večini temeljijo samo na napačnem umevanju in tolmačenju tega popisa. — Že z razglasom deželne vlade, oddelek za narodno brambo, z dne 6. junija 1920, št. 927. Ur. list št. 75, je bilo pojasnjeno, da je ta popis potreben samo v svrhu vojaške razdružnosti, da vojaška oblastva dobe pregled o živini in vozilih, ki bi se v slučaju vojne mogla uporabiti v vojaške namene, da pa se pri tem popisu nikomur ne odvzame ničesar. Ta popis je isto, kakor nekdanja vsakoletna vojaška klasifikacija konj.

Čehi so ustavili dovoz ostrovskega premoga Poljaki, ker Poljaki doslej dobavljenega premoga še niso plačali, marveč dolgujejo že nad 50 milijonov češko-slovaških kron.

Prodaja nemško-avstrijskega tobačnega monopola. Pogajanja med nemško-avstrijsko vlado, filipinsko tobačno družbo Banque de Paris et des Pays-Bas in špansko kreditno banko radi prodaje nemško-avstrijskega tobačnega monopola so se razbila. Upajo, da pride do novih pogajanj.

Po Koruškem vzhledu. Brodarski sindikat rečne plovbe na Donavi je zaključil zvišati osebne in blagovne pristojbine.

Revisija izvozne carine. „Jugoslovanski Lloyd“ prinaša: Naša izvozna carina je bila sicer že riviđirana, vendar ne odgovarja potrebam države. V mnogih slučajih je prohibitivna. To uvideva tudi ministarstvo financija, ki v sporazumu z generalno direkcijo carin, izdeluje nov izvozni in uvozni tarif. Temelj mu bo carinjenje po vrednosti (ad valorem).

Ugodnosti za nove zgradbe. Včerajšnje „Službene Novine“ prinašajo vladno naredbo glede pospeševanja gradnje novih stanovanj. Ta naredba je bila sprejeta že meseca julija, a vsled nastopivše ministrske krize ni mogla priti takoj v veljavo.

Avstrija ne more dobiti soli. Avstrijska vlada je obvestila naše ministarstvo za prehrano, da Avstrija ne more izpolniti obveze glede dobave 100 vagonov soli, katero je naša država že plačala. Dunajska vlada pa je pripravljena, da posreduje v zadevi nabave soli v Nemčiji.

Rekvizicija mlinov za vojaštvo. „Politika“ javlja, da vojna uprava ne more od mlinov dobiti dovolj cene moke. Ista namerava baje rekvirirati nekaj mlinov v vsaki armijski oblasti in mleti na lasten račun.

Vinogradniška zadruga v Vukovaru se osnuje v kratkem. Kupovala bo vino tamošnjega okoliša. Cene lanskega vina so 11 do 12 kron, novega (mošt s tropinami) 4 krone 20 vinarjev do 5 kron.

Vinska letina v Sremu. Vinogradi so dobro obrodili, vendar pa vsled zadnjega deževja eno tretjino manj kakor se je pričakovalo, posebno ker so je pojavil oidium.

Borze 3. septembra.

Beograd. Valute: Marke 51,85, francoski franki 184,50, dolarji 26, leji 58, levli 42,75, Devize: Pariz 187, Berlin 54,50, London 97,50, Ženeva 450.

Zagreb. Valute: Dolarji 94 do 96, rublji 120 do 132, francoski franki 700 do 710, napoleonatori 370 do 385, marke 202 do 205, leji 203 do 205, lire 480. Devize: Berlin 210 do 215, Milan 495 do 500, London 375 do 395, Newyork 98,5, Pariz 715 do 735, Praga 175 blago, Dunaj 40,25. Efekti:

Table with 2 columns: bank name and exchange rate. Includes entries for Jadranska banka, Ljubljanska kr. banka, Slovenska industrija, Reška pošta banka, Narodna banka d. d., Ekolompa banka, Hrv. zemaljska banka, Gotzmann, Dubrovačka parob. plov., Duhovnik, Pradedona, Zagr. kreditna, and Ek. Brod.

Dunaj. Devize v prostem prometu: Zagreb 237 do 257, Budimpešta 98 do 108, Praga 418 do 444, Varšava 97 do 109, dinar 960 do 1000, dolar 240, lira 1130, lej 515 do 517, rublji 280, marka 524,5 do 529,5 francoski franki 1725, švicarski franki 4025 do 4030, angleški funti 145. Efekti:

Table with 2 columns: bank name and exchange rate. Includes entries for Avstr. krona, Avstr. majka, Ogrska krona, V. avstrijsko vojno posojilo, Turško oročje, Kreditni zavod za trg. in indust., Anglobanka, Bankverein, Bosanska zemaljska banka, Zivnotovska banka, Državne železnice, Južna železnica, Alpino-Montan, and Praska železna indust.

Zürich. Valute: Berlin 19,15, Holandska 193,90, Newyork, 609, London 21,66, Pariz 42,10, Milan 38,15, Bruselj 44,80, Kopenhagen 87,25, Stockholm 122,50, Kristianija 87,—, Madrid 91,—, Buenos Ayres 230,—, Praga 10,10, Beograd 32,50, Zagreb 5,65, Dunaj 3,75.

Berlin. Devize: Newyork 49,775, Amsterdam 1588,25, Milan 332,5, Praga 82,40, Dunaj 32,325, Zürich 819.

Trst. Valute: Pariz 148,75, London 76,60, Newyork 21,40, Švica 352,—, Bukarešt 45,—, Zagreb 18,60, Berlin 43,50, Praga 36,—, Dunaj 9,—.

Vremensko poročilo.

Table with 6 columns: Dan, Čas, Opatovanja, Stanje barometra, Temperatura, Vetrovi, Mesto, and other weather-related data. Includes a sub-table for Obr. 2666 m nad morjem.

VITOMIR F. JELENC:

V boju z Albanci leta 1915.

(Dalje.)

Preplašeno so gledale Albanke, ko smo pregledovali njih torbe in v njih obeh sem mogel brati, da slutijo kaj jih čaka... njih prestrašeni pogled in izraz oči se je izpremenil v kljubovalen, trdovraten in skoro zaničljiv...

Mi smo si bili na jasnem, vjeli smo Albanke, ki nosijo v noči svojim ljudem na položaj municijo in hrano. Peljali smo jih k poveljniku bataljona... v njegovem štabu je bil tudi tolmač, ta je izpraševal Albanke, ali niti eno besede niso odgovorile, gledale so samo pred se...

Kmalu nato je počilo nekaj pušk, in Albanke so placale svojo predrznost s svojim življenjem.

**

Bili smo že precej globoko v Albaniji, zavzeli že precej albanskih vasi in naselij, ali nikjer nismo našli prebivalstva, pa vendar se je včasih zgodilo, da smo našli v skalovju naše vojake, ki so zašli, ali pa zaostali, pobite. Večinoma so bili ustreljeni, kar nam je služilo v dokaz, da se za našim hrbtom nahajajo še vedno oroženi Kačaki, ki se skrivajo po brdih in preže kakor risi na naše vojake. Zato smo naše prodiranje za nekaj dni ustavili in dobili povelje, da preiščemo vse do sedaj zavzete vasi, da pošljamo povsod na okoli patrulo, da poberejo vse orožje, kar nam pride pod roke. Takoj smo začeli z delom; ko smo prišli do vasi, smo jo obkolili, a en oddelek je šel v vasi in preiskoval najnatančneje hišo za hišo. Da ste videli, koliko orožja smo našli po albanskih hišah, skritega na vse mogoče načine, tu so bile srbske, bolgarske, grške, avstrijske, italijanske, da celo španske puške, stari, najnovejši modeli, cele zaloge smodnika, priprave za vlivanje svinčenk, vsakovrstna municija, stare lovske puške, stare kokinke, ruske brdanke, sploh kar se je moglo samo zamisliti, vsega smo našli tu; ko smo znosili ves svoj plen na določeno mesto, je bil na ta arzenal orožja prav lep pogled, mislim, da ni muzeja na svetu, ki bi imel tako bogato zbirko raznega orožja, kakor jo je predstavljal naš plen. Ko smo vršili to razoroževanje po albanskih vaseh, smo našli v poedinah oddaljenih krajih že žene in otroke, ki so se vrnile iz bega, povpraševali smo jih, zakaj so pobegnile, kje so jim možje, in s prav orientalsko zgovornostjo so nas zagotavljale, da so njih možje na delu v tujini, ta v Rumuniji, ta na Bolgarskem, oni na Švabskem, ta je umrl, oni se je izgubil že pred leti, ostali so samo starci... a mi smo se smejali, ko smo videli, da drže te, iste Arnautke na rokah komaj par mesecev stare otroke, da je vsa albanska vas polna otrok...

(Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit F. Jelenc.

Mali oglasi.

Dvokolesa, nova, z dobro pnevmatiko, od K 2200—; šivalni stroji in pnevmatika ter vsakovrstni deli dvokoles po nižini ceni pri Batjelu, Ljubljana, Starl trg št. 28. 26 10—5

Ivan Mohorič, krojaški mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 6, se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela, popravila in obračanje oblek. Izborna in nagla postrežba. Zda je čas za popravila! 63 3—3

Urna in zanesljiva ženska, ki se v Ljubljani dobro spozna, dobi lep postranski služek. Zglasi naj se v upravnistvu „Jutra“.

Prvovrstni atelje za škornjarstvo **FILIP PRISTOU**, hotel Mallé, se priporoča. 80 5—5

Ure, žepne, popravljiva nasproti glavne pošte **F. Čuden Sin**, urar v Ljubljani. 81 10—2

Suhe gobe, laneno seme, kumno ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni: **Sever & Komp.**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12. 13 10—8

Proda se po ugodni ceni dobro ohranjen 81

Mayerjev „Kleines Konversationslexikon“ 7. natis (6 zvezkov). Naslov v upravi „Jutra“.

Koruza za krmo se dobi od 100 kg dalje pri tvrdki **JOS. ZIDAR** 84 Ljubljana, Dunajska c. 31. 3—3

Tehtnica decimalka do 50 kg se kupi kakor tudi uteži. Ponudbe na **Vido Bratovič & Co.**, Ljubljana, Sodna ul. 11. 79 3—3

Orodje priporoča 85 14—1

Odon Koutny Ljubljana, Kolodvorska ulica 37.

Tovarna lesnih izdelkov **VIDO BRATOVČ & Co.**, Zp. Gmeljni nad Ljubljano, ima vedno v zalogi **trde politirane stole**. Vprašanja je staviti na: **Vido Bratovič & Co.**, Ljubljana, Sodna ulica 11, Telefon 461 interurban. 78 3—3

Dva šivalna stroja se prodasta, 3—3 izmed obeh eden je krojaški. Vpraša se pri **Alfredu Stadlerju**, Ljubljana, Zrinjskega cesta št. 8/II.

Naročajte in širite sledeče **leposlovne knjige:**

- Dostojevskij-Levstik:** Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 46 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
- Goncourt-Pastuškin:** Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Cervantes-Sorli:** Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Shakespeare-Zupančič:** Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Ante Debeljak:** Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 14 K, po pošti 1 K 80 v več.
- Stritarjeva antologija.** Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
- Josipa Jurčiča zbrani spisi.** Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvezek broš. 18 K, po pošti 3 K več, II. zvezek broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu: **Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.** 66 3

DELNIŠKA TISKARNA D. D. (prej Tiskarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg) v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 16 se priporoča

za izdelovanje vseh tiskovin od posetnic do najumetnejšega barvnega tiska, kakor tudi za natisovanje listov, časopisov, trgovinskih in uradnih tiskovin. Vsa ta dela izvršuje kar najhitreje in po strogo strokovnih pravilih. 35 4

Obenem priporoča svojo najbolje urejeno **knjigovoznico**, ki izvršuje knjigoveška dela od najpreprosteje do najfineje vrste.

Stanko Laurenčič
Marijana Lončar
poročena 93
3. septembra 1920.
Postajna Ljubljana.

Upravnik za dnevnik v Mariboru se išče. Ponudbe naj se sporoče upravnistvu „Jutra“, Sodna ulica 6.

ŠTAMPILJE iz kavčuka **CIRIL SITAR** LJUBLJANA Sv. Petra cesta 13 6 6—3

HROVA & KOMP.
Ljubljana VEGOVA 6
Nedimo in krompirski laccni filter in pristno laneno olje v vsaki količini, po najnižji tovarniški ceni. 50 10—5

Inserati „Jutra“ imajo velik uspeh!

Naročajte in čitajte **Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov**, ki jo izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica št. 6:

- I. zvezek: **Dr. A. Zalokar**, Ljudsko zdravje, cena 5 K.
- II. zvezek: **Dr. B. Derž**, Dojenček, njega negovanje in prehrana, cena 5 K.
- III. zvezek: **Dr. J. Demšar**, Spolne bolezni, cena 8 K.
- IV. zvezek: **Dr. St. Sagadin**, Naš sadašnji ustavni položaj, cena 16 K.
- V. zvezek: **Dr. L. Pitamlo**, Pravo in revolucija, cena 7 K 50 v.
- VI. zvezek: Dokumenti o jadranskem vprašanju, cena 18 K. 71 3

Po pošti priporočeno velja vsaka knjiga 1 K 60 v več.

Jadranska montanska družba Brzojavi: „Montana“ d. z o. z. Telefon št. 9. Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadatajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. **Import. Eksport.** 92 26—1

Prva kranjska vrvarna priporoča vrvarske izdelke iz prave dolge konoplje, kakor štrange, oglavja za konje, vrvice za perilo, vrvi za seno in transmisije, špago vsake debelosti, drete, opasnice (gurte), navadne in za transmisije (Müllergurten), fino izdelane vrvice za okna (Rollschneur) itd., po najnižjih cenah. **Ivan N. Adamič** 89 Ljubljana. 2—2 Telefon 441. Lastni izdelki! Postrežba točna!

M. Kuštrin Ljubljana, Dunajska cesta 20, Podružnica Maribor, Jurčičeva ulica 9 16 13—5 priporoča

Pnevmatike za auto in kolesa ter vsake vrste gumijevе predmete, izolirane žice za električno napeljavo, elektrotehnični material po najnižjih cenah. **Telefon št. 470.**

Pivovarna „UNION“ Ljubljana-Spodnja Šiška priporoča svoje izborno pivo v sodnih in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 52—2

Telefon št. 311. Brzojavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.

: Jadranska banka : sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien. 9 52—2

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.